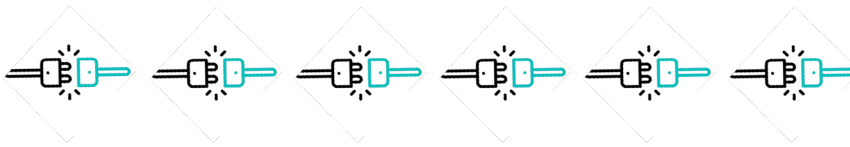
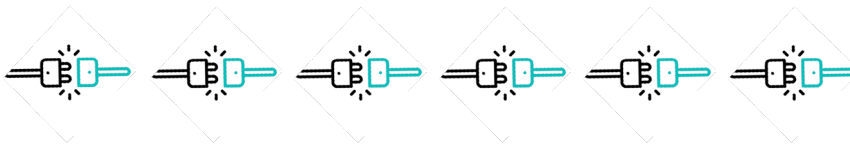

Fișă de instruire

Titlu	PREVENIREA ȘI RECUNOAȘTEREA ȘTIRILOR FALSE
Cuvinte-cheie	știri, știri false, informații, dezinformare, dezinformare fără intenție, informare greșită, agenție de știri, deepfake
Limba	Română
Zona de competență	<p>1. Educație mediatică și informațională <u>Competente</u></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Educație mediatică☐ Navigare, căutare și filtrare de date, informații și conținut digital☒ Evaluarea datelor, informațiilor și conținutului digital <p>2. Comunicare și colaborare <u>Competente</u></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Implicarea cetățenilor prin intermediul tehnologiilor digitale☐ Interacțiunea cu tehnologiile digitale pentru divertisment și cultură <p>3. Crearea de conținut digital <u>Competente</u></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Elaborarea de conținut digital <p>4. Siguranță <u>Competente</u></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Protejarea mediului☐ Prevenirea și recunoașterea știrilor false (fake news)☐ Protejarea sănătății și a bunăstării <p>5. Rezolvarea problemelor <u>Competente</u></p> <ul style="list-style-type: none">☐ Folosirea în mod creativ a tehnologiilor digitale☒ Identificarea lacunelor de competență digitală

Obiective și scopuri	Scopul acestui modul este de a sprijini cursanții să devină consumatori mai informați și critici de știri și informații, mai bine instruiți pentru a naviga în complexitatea mass-mediei online și pentru a face distincția între sursele credibile și cele nesigure, abordând două competențe relevante din DigComp 2.2., respectiv 1.2. Evaluarea datelor, informațiilor și conținutului digital și 5.4. Identificarea lacunelor de competență digitală.
Rezultatele învățării	Până la sfârșitul acestui modul, veți putea să: <ul style="list-style-type: none">➤ înțelegeți și definiți conceptul de știri false (fake news);➤ faceți diferența între concepte înrudite, cum ar fi dezinformarea, dezinformarea fără intenție, informarea defectuoasă și dezinformarea;➤ cunoașteți și recunoașteți caracteristicile articolelor de știri false;➤ înțelegeți factorii psihologici și sociali care fac oamenii mai vulnerabili la știri false, dezinformare fără intenție și dezinformare intenționată;➤ analizați critic și faceți diferența între sursele de informații fiabile și cele nesigure;➤ verificați credibilitatea surselor de știri;➤ recunoașteți și evitați știrile false și informațiile înșelătoare;➤ recunoașteți pericolele și impactul negativ al știrilor false și al dezinformării în era digitală;➤ dezvoltați abilități de verificare a informațiilor sau a surselor de știri;➤ aflați unde să căutați informații de încredere și cum să accesați resurse sau furnizori de știri de încredere;➤ dezvoltați abilitățile de a evita răspândirea de știri false și de a preveni dezinformare ne intenționată și dezinformare intenționată.
Conținut dispus pe 3 niveluri	Numele modului: PREVENIREA ȘI RECUNOAȘTEREA ȘTIRILOR FALSE Capitolul 1. Înțelegerea conceptului de știri false (fake news) 1.1. Introducere Oamenii au folosit întotdeauna comunicarea, informația fiind transmisă în moduri diferite care au evoluat în timp de la comunicarea directă (dialog față în față) la comunicare indirectă (texte și imagini scrise sau tipărite). Evoluția metodelor de

comunicare a avut ca rezultat și producerea de schimbări în structura informațiilor și a mesajelor transmise.

În comparație cu modurile tradiționale de comunicare (ziare, radio, televiziune), cele recente (Internet, social media) au modificat radical metodele și viteza de difuzare a știrilor, permițându-le să ajungă la mult mai mulți oameni într-o perioadă scurtă de timp.

În era digitală, diseminarea rapidă și pe scară largă a informațiilor, precum și dorința de senzational, au încurajat știrile false sau incomplete.

1.2. Știrile false - competențele prezentate în DigComp 2.2.

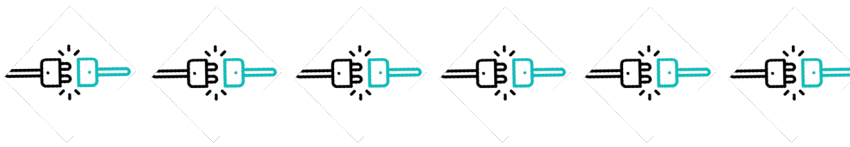
Cadrul de competențe digitale pentru cetățean (DigComp) este un instrument dezvoltat de CE, care oferă o înțelegere a ceea ce este competența digitală. DigComp 2.2. este o versiune actualizată a DigComp-ului precedent.

Este structurat pe mai multe niveluri, acoperind 5 domenii principale de competență: educație mediatică și informațională, comunicare și colaborare, creare de conținut digital, siguranță și rezolvare de probleme. Pentru fiecare domeniu de competență, acesta definește un set de competențe, împreună cu exemple de cunoștințe, abilități și atitudini.

Conținutul acestui modul abordează două competențe digitale extrem de relevante, așa cum sunt definite în DigComp 2.2., respectiv *1.2. Evaluarea datelor, informațiilor și conținutului digital, în cadrul Domeniului 1 Educație mediatică și informațională și 5.4. Identificarea lacunelor de competență digitală, în cadrul Domeniului 5 Rezolvarea problemelor.*

Prima competență, 1.2. Evaluarea datelor, informațiilor și conținutului digital este descrisă în DigComp astfel: „pentru a analiza, compara și evalua critic credibilitatea și fiabilitatea surselor de date, informații și conținut digital. Să analizeze, să interpreteze și să evalueze critic datele, informațiile și conținutul digital”.

Această competență cuprinde cunoștințele, abilitățile și atitudinile necesare pentru a aborda problemele cheie din societatea actuală, necesare pentru a satisface cerințele crescânde de educație digitală ale societății de astăzi, cum ar fi

conștientizarea faptului că mediul online poate conține informații părtinitoare, inclusiv dezinformarea și dezinformarea neintenționată, iar cetățenii ar trebui să fie capabili să evalueze calitatea acelor conținuturi, fiabilitatea surselor și să înțeleagă că, chiar dacă un subiect este raportat pe scară largă, nu înseamnă neapărat că este adevărat.

Cealaltă competență abordată de acest modul este legată de capacitatea utilizatorului de a identifica și înțelege propriile lacune de competențe digitale și de a fi dispus să le ajusteze, prin dezvoltarea disponibilității de a continua să învețe, căutând oportunități de autodezvoltare și de a se menține la curent privind evoluția digitală.

Vă vom ajuta să recunoașteți și să înțelegeți unii dintre factorii principali (cognitivi, emoționali, sociali) care cresc vulnerabilitatea oamenilor la știrile false și dezinformarea neintenționată /dezinformarea în general.

1.3. Ce sunt știrile false

Deși a primit o atenție semnificativă din partea mass-media și a factorilor de decizie în ultimii ani, conceptul de „știri false” (‘fake news’) este destul de dificil de definit și de delimitat de alte forme de „tulburări informaționale”. (Wardle, C. 2020) Diverse dicționare online, articole și chiar lucrări științifice oferă definiții și analize conceptuale diferite, mai restrânse sau mai extinse.

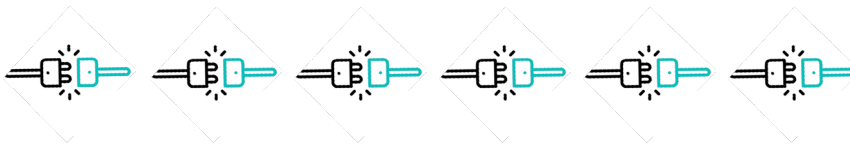
Cu o simplă căutare pe Google, veți găsi o mulțime de definiții. Iată doar câteva exemple:

“Informații fabricate care imită conținutul media de știri ca formă, dar nu în procesul organizațional sau intenționat.” (Lazer et al., 2018).

“Informații false sau înșelătoare prezentate ca știri.” (Wikipedia)

“Articole din ziare, emisiuni de știri de televiziune sau alte informații distribuite prin intermediul rețelelor de socializare, care se bazează în mod intenționat pe falsuri sau care utilizează în mod intenționat încadrarea înșelătoare pentru a oferi o narațiune distorsionată”. (Kavanagh et al, 2018)

De asemenea, sunt folosiți mulți termeni alternativi: „știri nedorite”, „pseudo-știri”, „știri false” și chiar cuvinte peiorative.

Dar nu pare să fie disponibilă nicio definiție general agreată. Acest lucru a dus la și mai multe dezbateri și delimitări conceptuale dificile: „Rapoartele de știri false prezintă o lipsă de adevăr, dar nu trebuie să fie literalmente false – pot fi doar înșelătoare, deoarece susțin ceva care este literalmente adevărat, dar transmite ceva fals.” și „... erorile jurnalistice accidentale nu ar trebui să fie calificate drept știri false.” (Jaster & Lanus, 2018)

Deci, ce sunt și ce nu sunt știrile false, de fapt?

Autorii citați mai sus aduc câteva precizări utile. Ei identifică doi factori care trebuie să fie prezenți împreună pentru ca o știre să fie clasificată ca știre falsă:

- lipsa de adevăr (fals sau înșelător);
- lipsa veridicității (prezența intenției de a înșela).

Clasifică alte tipuri de știri nesigure, de ex. erori jurnalistice devenite virale, satiră și parodie sau raportare extrem de selectivă ca „știri problematice”.

Alți autori văd știrile false ca pe o specie de dezinformare (Fallis, 2015)

Știrile false sau înșelătoare pot lua diferite forme, ca de exemplu:

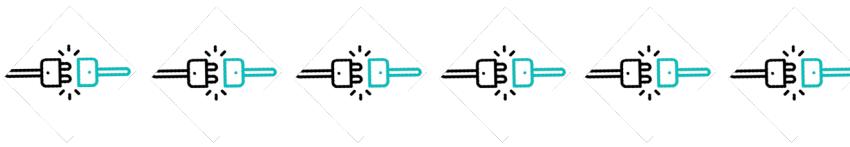
- dezinformare;
- teoria conspirației;
- pseudoștiință;
- propagandă;
- știri partizane;
- conținut sponsorizat.

Prin urmare, știrile false trebuie înțelese în context și complementar cu alte concepte precum dezinformarea neintenționată și dezinformarea intenționată, pe care le vom aborda în secțiunile următoare.

1.4. Dezinformarea neintenționată și dezinformarea intenționată

Dezinformarea intenționată (disinformation) reprezintă conținut fals sau înșelător care este răspândit cu intenția de a înșela sau de a asigura un câștig economic sau politic și care poate cauza prejudicii publice.

Dezinformarea neintenționată (misinformation) este conținut fals

sau înșelător partajat fără intenție dăunătoare, deși efectele pot fi totuși dăunătoare.

În afară de aceste 2 forme, unii autori fac și diferența între:

Informații incorecte (mal-information), care se referă la faptul că „informațiile adevărate sunt folosite cu intenții rele” (Wardle and Derakhshan, 2018). „Mecanismele tipice includ extrapolarea/intrapolarea, deformarea, jumătăți de măsură.” (Marchetti, Mastrogiorgio, 2023). Acele tehnici sunt adesea folosite de presa galbenă (jurnalism senzațional, fără a furniza neapărat conținut fals).

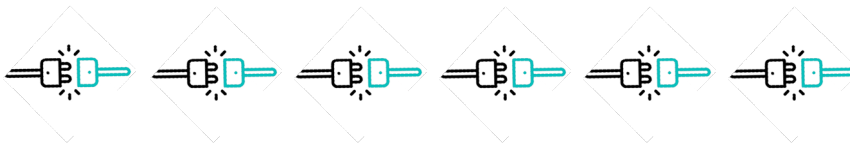
Dezinformarea care se referă la conținut care este adevărat, dar are ca rezultat un mesaj fals neintenționat din cauza lipsei de competență din partea producătorului. (Marchetti, Mastrogiorgio, 2023).

O tipologie interesantă și și mai detaliată a conținutului fals, bazată pe intenția creatorilor și pe mijloacele de diseminare a fost dezvoltată de autoarea Claire Wardle și explicată în articolul ei *Știri false. Este complicat*.

Infograficul prezintă 7 tipuri de erori și dezinformare:

- satira și parodia (fără intenție de a face rău, dar are potențialul de a păcăli)
- conținut înșelător (utilizarea înșelătoare a informațiilor pentru a acuza o persoană sau o problemă)
- conținut impostor (uzurparea identității unor surse autentice)
- conținut fabricat (conținut 100% nou și fals, conceput pentru a înșela și a face rău)
- conexiune falsă (imaginile, titlurile sau subtitrările nu acceptă conținutul)
- context fals (conținut autentic partajat cu informații contextuale false)
- conținut manipulat (când informații sau imagini autentice sunt manipulate pentru a înșela)

Crearea unei tipologii cuprinzătoare, care să fie, de asemenea, ușor de înțeles și de reținut este mai dificilă decât pare, mai ales că un astfel de conținut este dinamic, evoluează și se dezvoltă bazat nu numai pe contribuția creatorilor, ci și pe cea ce utilizatorii generează, acordă atenție sau împărtășesc.

Capitolul 2. Importanța identificării știrilor false

2.1. Evaluarea informațiilor

Informațiile sau știrile pot fi evaluate în funcție de:

- cum arată: text, imagine, sunet – una sau mai multe caracteristici;
- coroborare între toate caracteristicile unei știri sau ale unui articol (text, imagine, sunet);
- credibilitatea sursei și furnizorul de informații (autor, citat);
- autor(i) au dobândit competență(e);
- fapte cunoscute anterior despre subiectul știrilor, comparativ cu cele din știri;
- fapte științifice care pot certifica informația.

Verificarea faptelor

Sunt disponibile motoare sau site-uri web de verificare a faptelor pot fi folosite pentru a verifica acuratețea unui text sau a unei declarații, pentru a determina dacă este adevărat/ă sau fals/ă.

Câteva exemple:

- FactCheck;
- PolitiFact;
- Snopes;
- Truth or Fiction.

Verificarea imaginilor

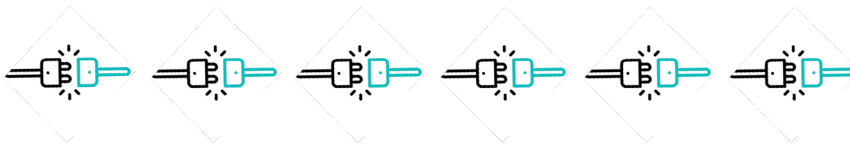
Pentru a verifica credibilitatea unei imagini, aceasta poate fi folosită ca interogare de intrare în motoarele de căutare, rezultatele obținute fiind legate de aceasta.

Motoare de căutare de imagini inverse – exemple:

- Google Images
- TinEye
- Openverse (cunoscut anterior ca Creative Commons Search)

2.2. Cum vă afectează știrile false?

Potrivit Statista, peste 70% dintre europeni au întâlnit în mod regulat știri false. Deși în unele țări UE un procent semnificativ de oameni (până la 45%) au verificat informații online despre care

aveau îndoieli, potrivit Eurostat, media UE a fost de 23% în 2021, cu cele mai scăzute rate (>12%) în România și Lituania.

Știrile false, dezinformarea și dezinformarea afectează modul în care oamenii gândesc, votează, modul în care iau decizii, sistemele de convingeri și comportamentele lor. Ele pot, de asemenea, polariza dezbaterile și amenință sănătatea, securitatea și mediul, punându-le în pericol.

Nivelul de încredere în mass-media a scăzut semnificativ, iar majoritatea cetățenilor UE văd problema știrilor false ca o provocare serioasă pentru democrație. UE recunoaște faptul că campaniile de dezinformare la scară largă reprezintă o problemă majoră pentru Europa.

Ce ne face vulnerabili la știrile false?

Expunerea la informații false și înșelătoare, dacă nu este abordată în mod corespunzător, duce la formarea de convingeri false. Mulți factori contribuie și îi fac pe oameni vulnerabili:

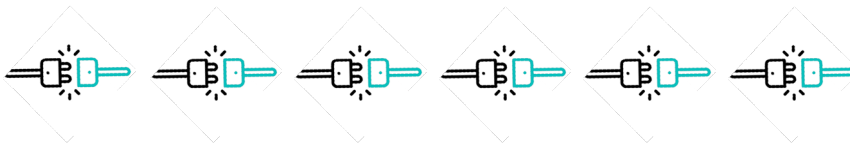
- cognitiv: inclusiv o înclinație către gândirea intuitivă, mai degrabă decât analitică (gândire leneșă), alte eșecuri cognitive, cum ar fi neglijarea indiciilor sursă și a contra-dovezilor, familiaritatea etc.;
- socio-emoțional: atractivitatea, încărcătura emoțională a informației împreună cu starea emoțională a receptorului, viziunile despre lume ale consumatorului de informații.

Este larg recunoscut faptul că oamenii tind să creadă mai ușor titlurile de știri care rezonază cu viziunea lor asupra lumii sau atunci când sursele sunt percepute ca fiind similare cu ei înșiși, sau puternice și atractive. Uneori, ei nu fac diferența între opiniile și faptele personale (deseori este cazul, dar fără a se limita la „influenceri” din rețelele sociale).

Și, în sfârșit, există conținut atât de convingător și „artistic” realizat, încât este aproape imposibil pentru cetățeanul obișnuit fără tehnologie sau cunoștințe speciale să le detecteze (de exemplu, deepfake - conținut falsificat cu ajutorul inteligenței artificiale).

2.3. Interacțiunea cu știrile

Timpul petrecut pe site-urile de știri, frecvența vizitelor și tipul de știri citite permit tehnologiei să ofere algoritmi care pot

determina modele pentru informațiile viitoare promovate utilizatorilor. Acest lucru este valabil și pentru rețelele sociale.

După cum am menționat anterior, știrile false și conținutul înșelător evoluează și se adaptează în concordanță cu aspectele la care oamenii interacționează, cărora le acordă atenție și pe care le distribuie. Fiți întotdeauna atenți la ceea ce distribuiți și, dacă este posibil, raportați conținutul problematic.

Când accesați un site de știri și nu sunteți sigur de adresă, este recomandat să introduceți numele site-ului într-un motor de căutare și să accesați linkul oficial furnizat în lista de rezultate, în loc să îl introduceți în bara de instrumente de adrese din partea de sus a ecranului. Astfel, evitați să tastați greșit adresa, care vă poate redirecționa către un site fals, care imită unul original.

Pe dispozitivele digitale personale, pot fi create marcaje (bookmarks) pentru site-urile web de știri vizitate frecvent.

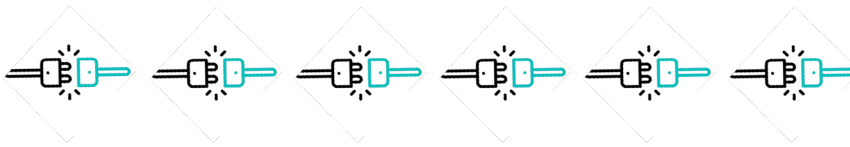
Capitolul 3. Sfaturi pentru recunoașterea și evitarea știrilor false

3.1. Cum să descoperiți știrile false

În ultimii ani au fost elaborate linii directoare utile, infografice și liste de verificare, pentru a sprijini cetățenii să identifice știri false, unele dintre ele fiind disponibile în mai multe limbi.

Un astfel de exemplu este infograficul „Cum să depistați știrile false”, creat de Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari și Biblioteci (IFLA). Acestea evidențiază 8 aspecte:

- sursa (investigați în continuare site-ul sursă)
- autor/i (sunt credibili / reali?)
- data (sunt republicate știri vechi, care nu mai sunt relevante pentru evenimentele curente?)
- lectură suplimentară (există consecvență între titluri și restul articolului?)
- este o glumă? (parodie / satiră / orice declinare a răspunderii?)
- prejudecățile personale (ar putea propriile dvs convingeri preexistente să vă afecteze judecata?)
- experți (dacă nu sunteți sigur, întrebați un expert, un bibliotecar sau folosiți un site web de verificare a faptelor, care ar putea ajuta la rezolvarea problemei)

3.2. Furnizori de știri - verificarea informațiilor

Factorii politici / decizionali din UE și alte părți interesate și-au unit forțele pentru a îmbunătăți fiabilitatea mass-media online și a contracara dezinformarea. În 2022, o gamă largă de reprezentanți au semnat Codul de practici consolidat privind dezinformarea, un document al CE care dă putere industriei media să adere la standardele de autoreglementare pentru a combate dezinformarea.

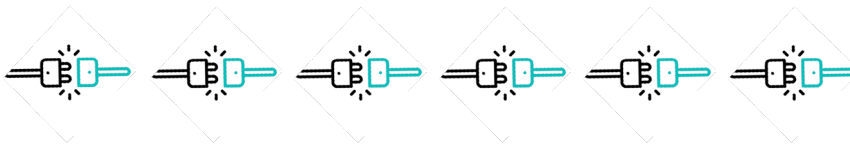
În ultimii ani au avut loc diverse inițiative în încercarea de a defini indicatori clari de încredere pentru știrile online.

În timp ce unele dintre acestea necesită un grad de expertiză sau implică resurse la scară mai mare, iată câteva aspecte pe care poate doriți să le luați în considerare atunci când evaluați fiabilitatea furnizorilor de știri online:

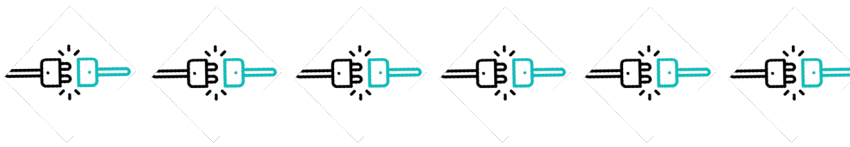
- date despre identitatea furnizorului (este clar cine sunt, când au fost înființați, care este misiunea și scopul lor, cum sunt finanțați? Tip de proprietate – public/privat?)
- este domeniul de expertiză al furnizorilor relevant pentru subiectul știrilor publicate?
- jurnalistul care a creat știrea este un expert? Este trecutul său profesional verificabil?
- referințe – sunt accesibile și credibile?
- este clar scopul povestirilor? De ce a fost creat materialul? Servește vreun interes?
- furnizorul a mai fost implicat în distribuirea/promovarea de știri false sau înșelătoare? Dacă s-au descoperit erori, le-au corectat și au sensibilizat publicul?

3.3. Surse de știri de încredere – exemple:

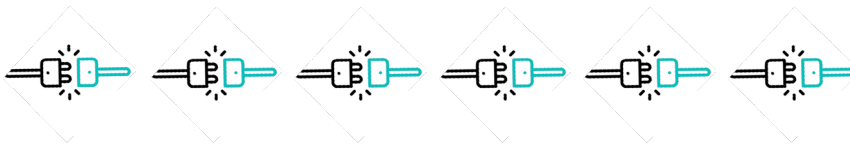
- Euronews - rețeaua europeană de știri de televiziune
- European Commission - Press corner - zona de presă
- BBC The British Broadcasting Corporation
- Forbes - companie media globală

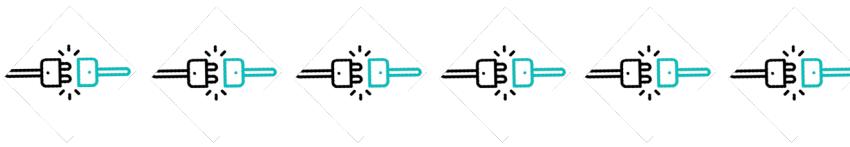
Glosar	<p>Dezinformare intenționată (disinformation): conținut fals sau înșelător care este răspândit cu intenția de a înșela sau de a asigura un câștig economic sau politic și care poate cauza prejudicii publice.</p> <p>Dezinformare neintenționată (misinformation): este conținut fals sau înșelător partajat fără intenție dăunătoare, deși efectele pot fi totuși dăunătoare.</p> <p>Deepfake = conținut falsificat cu ajutorul inteligenței artificiale: o imagine sau o înregistrare care a fost modificată și manipulată în mod convingător pentru a denatura realitatea în legătură cu cineva, ca făcând sau spunând ceva ce nu a fost de fapt făcut sau spus.</p> <p>Camere de rezonanță comunicațională (echo chambers): potrivit DigComp, termenul se referă la „situațiile din rețelele sociale și grupurile de discuții online în care convingerile sunt amplificate sau întărite prin comunicare și repetare în interiorul unui sistem închis, izolat. Participanții primesc de obicei informații care le întăresc punctele de vedere existente, fără a întâlni opinii opuse.”</p> <p>Bulă de filtru (filter bubble): „Poate rezulta din căutări personalizate pe internet și/sau social media atunci când un algoritm ghicește selectiv ce informații ar dori un utilizator să vadă pe baza informațiilor despre utilizator, cum ar fi locația, comportamentul de clic din trecut și istoricul căutărilor. (DigComp 2.2.)”.</p>
Sfaturi practice	<ul style="list-style-type: none">• Pentru a identifica știrile false, este important să verificați sursa informației sau furnizorul de știri – este menționat autorul știrilor? Este o știre prezentată pe un site oficial de internet?• Încercați să evaluați critic conținutul știrilor, pentru a vedea dacă este unul adevărat sau imposibil.• Învața cum să faci diferența dintre o opinie și un fapt.• Verificați data evenimentelor prezentate în știri; unele „știri” se referă la evenimente care nu sunt la zi.• Obțineți știri doar din surse reale și credibile.• Nu ezitați să verificați din nou știrile care par prea bune pentru a fi adevărate, prea ciudate sau prea reacționare.• Verificați agențiile oficiale de presă naționale sau internaționale (de exemplu, Reuters, Associated Press, France Presse).• Verificați dacă știrea este „satiră” sau conține vreo declinare a răspunderii.

	<ul style="list-style-type: none">• Evitați sursele de știri în care textele conțin multe greșeli gramaticale, litere lipsă, multe cuvinte scrise greșit.• Evitați sursele de știri online care conțin multe ferestre pop-up, prea multe reclame sau link-uri către știri ciudate.• Verificați din nou știrile care par prea emoționale sau prea repetitive.• Evitați știrile care promovează vindecări și vindecări miraculoase.• Fiți conștienți de senzaționalismul din știri.• Când primiți știri prin e-mail / telefon / alte conturi personale asigurați-vă că expeditorul vă este cunoscut; nu accesați niciodată linkurile primite prin acest tip de mesaj de știri.
Autoevaluare (interogări cu variante multiple și răspunsuri)	<ol style="list-style-type: none">1. Tehnologia deepfake:<ol style="list-style-type: none">a) recunoaște știrile falseb) produce imagini false, înregistrări sau apeluri videoc) nici una dintre cele de mai sus2. Scopul răspândirii de știri false NU poate fi:<ol style="list-style-type: none">a) științificb) politicc) financiar3. Ce face ca știrile să fie credibile?<ol style="list-style-type: none">a) promovează vindecări și vindecări miraculoaseb) titlurile și imaginile nu se potrivesc cu conținutulc) conține fapte, surse sau citate verificabile4. În mass-media de știri, IA (inteligența artificială) poate fi folosită pentru:<ol style="list-style-type: none">a) scrierea și producerea de știrib) distribuirea de știri bazate pe comportamentul online al utilizatoruluic) ambele5. Găsește știrea falsă:<ol style="list-style-type: none">a) Neil Armstrong a fost un astronaut și inginer aeronautic american.b) Louis Armstrong - prima persoană care a pășit pe Lună!c) Astronautul american Neil Armstrong a devenit prima

	persoană care a pășit pe Lună în 1969.
Resurse (videoclipuri, link de referință)	Kaspersky.com, <i>How to identify fake news</i> , 2022, February 9. https://www.kaspersky.com/resource-center/preemptive-safety/how-to-identify-fake-news .
Material aferent	
PPT aferent	OFFLINE_Preventing and recognizing fake news_EN
Bibliografie	<p>Allcott Hunt, Gentzkow Matthew, <i>Social Media and Fake News in the 2016 Election</i>, in <i>Journal of Economic Perspectives</i>, 2017, vol. 31, nr. 2, pp. 211-236.</p> <p>Barclay Donald A., <i>Fake News, Propaganda, and Plain Old Lies</i>, 2018, Lanham, Rowman&Littlefield Publishing Group.</p> <p>Bay Sebastian, <i>The Black Market for Social Media Manipulation</i>, NATO Strategic Communications Center of Excellence, Singularex, 2018, https://www.stratcomcoe.org/black-market-social-media-manipulation.</p> <p>Bennett W. Lance, Livingston Steven, <i>The Disinformation Order: Disruptive Communication and the Decline of Democratic Institutions</i>, 2018 in <i>European Journal of Communication</i>, vol. 33, nr. 2, DOI: 10.1177/0267323118760317, pp. 122-139.</p> <p>Berger Jonah, Milkman Katherine L., <i>What Makes Online Content Viral?</i>, 2012, in <i>Journal of Marketing Research</i>, vol. 49, nr. 2, DOI: 10.1509/jmr. 10.0353, pp. 1-17.</p> <p>Cadwalladr Carole, Graham-Harrison Emma, <i>Cambridge Analytica: Links to Moscow Oil Firm and St. Petersburg University</i>, in <i>The Guardian</i>, 2018, https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/cambridge-academic-trawling-facebook-had-links-to-russian-university.</p> <p>Carré Christophe, <i>Arta manipulării elegante. Instrumente de persuasiune ale oamenilor onești</i>, 2017, Meteor Publishing, București.</p> <p>Centre for Media Pluralism and Media Freedom / European University Institute, 2021., European Digital Media Observatory. <i>Description and Analysis of Relevant Emerging Research Topics: Enhancing Content Reliability by Prominence: Indicators for Trustworthy Online Sources</i>, https://edmo.eu/</p> <p>Cortada James W., Aspray William, <i>Fake News Nation. The Long History of Lies and Misinterpretations in America</i>, 2019, Lanham,</p>

Rowman&Littlefield Publishing Group.

Dempsey Kathy, *What's Behind Fake News and What You Can Do About It*, 2017, in *Information Today*, vol. 31, nr. 4, <http://www.infotoday.com/it/may17/Dempsey-Whats-Behind-Fake-News-and-What-You-Can-Do-About-It.shtml>.

[//www.infotoday.com/it/may17/Dempsey-Whats-Behind-Fake-News-and-What-You-Can-Do-About-It.shtml](http://www.infotoday.com/it/may17/Dempsey-Whats-Behind-Fake-News-and-What-You-Can-Do-About-It.shtml).

EAVI. *Infographic: Beyond Fake News – 10 Types of Misleading News – Seventeen Languages* - EAVI. EAVI, July 26, 2017.

<https://eavi.eu/beyond-fake-news-10-types-misleading-info/>.

Egelhofer Jana Laura, Lecheler Sophie, *Fake News as a Two-Dimensional Phenomenon: A Framework and Research Agenda*, 2019, in *Annals of the International Communication Association*, vol. 43, nr. 2, DOI: 10.1080/23808985.2019.1602782, pp. 97-116, accesat pe 20 august 2020.

Euronews. *Latest Breaking News Available as Free Video on Demand*, Euronews, February 26, 2023. <https://www.euronews.com/>.

European Commission, *Code of Practice on Disinformation*, 2018, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

European Commission, Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology, *A multi-dimensional approach to disinformation : report of the independent High level Group on fake news and online disinformation*, Publications Office, 2018, <https://data.europa.eu/doi/10.2759/739290>

European Commission, *Press Corner*, n.d.

<https://ec.europa.eu/commission/presscorner/home/en>.

European Commission. *2022 Strengthened Code of Practice on Disinformation*. (2022, June 16). Shaping Europe's Digital Future. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2022-strengthened-code-practice-disinformation>

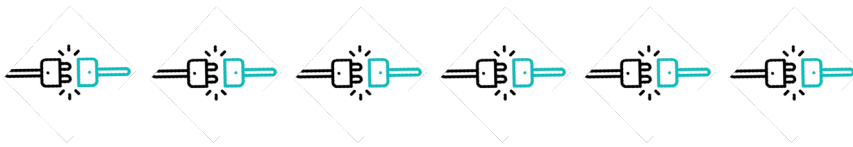
European Commission. *Tackling online disinformation*. (n.d.). Shaping Europe's Digital Future. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/online-disinformation>

Eurostat, *Flash Eurobarometer 464: Fake News and Disinformation Online*, 2018, <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/yearFrom/1974/yearTo/2018/surveyKy/2183>, pp. 1-48.

[//ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/yearFrom/1974/yearTo/2018/surveyKy/2183](https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/yearFrom/1974/yearTo/2018/surveyKy/2183), pp. 1-48.

Eurostat. *Rules of engagement for handling disinformation – 2022 edition*. (n.d.). Products Manuals and Guidelines.

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-22-003>

Faris. *How to Balance Your Media Diet*. Medium, January 17, 2020, <https://artplusmarketing.com/how-to-balance-your-media-diet-a2140c0311ec>.

Greifeneder R. (coord.), *Psihologia Fake News – Acceptarea, distribuirea și corectarea informațiilor false*, 2021, Editura Trei, București.

H. Ecker, U. K., Lewandowsky, S., Cook, J., Schmid, P., Fazio, L. K., Brashier, N., Kendeou, P., Vraga, E. K., & Amazeen, M. A. (2022, January 12). *The psychological drivers of misinformation belief and its resistance to correction* - Nature Reviews Psychology. Nature. <https://doi.org/10.1038/s44159-021-00006-y>

Holland Park Library | Brisbane City Council, *Holland Park Library*, n.d., <https://www.brisbane.qld.gov.au/things-to-see-and-do/council-venues-and-precincts/libraries/library-locations/holland-park-library>.

How many people verified online information in 2021? (n.d.). *How Many People Verified Online Information in 2021?* - Products Eurostat News - Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20211216-3>

IFLA. *How To Spot Fake News; IFLA in the Post-Truth Society*, February 26, 2023. <https://www.ifla.org/news/how-to-spot-fake-news-ifla-in-the-post-truth-society/>.

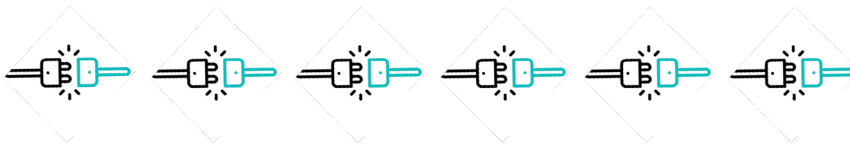
International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), *IFLA Repository: Cum să ochești o știre falsă*, February 1, 2017. <https://repository.ifla.org/handle/123456789/230>.

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), *IFLA Repository: How to Spot Fake News*, March 1, 2017. <https://repository.ifla.org/handle/123456789/167>.

Lanius, David & Jaster, Romy. (2018). What is Fake News?., https://www.researchgate.net/publication/328738269_What_is_Fake_News

Lazer, David et. al., The science of fake news: Addressing fake news requires a multidisciplinary effort, *Science* **359** (6380), 1094-1096, https://scholar.harvard.edu/files/mbaum/files/science_of_fake_news.pdf

Machethe, Paul & Turpin, Marita. (2020). The Use of Critical Thinking to Identify Fake News: A Systematic Literature Review. 10.1007/978-3-

030-45002-1_20.

Marchetti, Jacopo and Mastrogiorgio, Antonio, *Becoming Fake: An Evolutionary-Behavioral Framework on Fake News* (January 27, 2023).

Available at

SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4340222> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4340222>

PolitiFact. *PolitiFact*, n.d. <https://www.politifact.com/>.

Rinehart, Aimee. *Fake News. It's Complicated*. First Draft, February 16, 2017. <https://firstdraftnews.org:443/articles/fake-news-complicated/>.

Statista. *Fake news consumption frequency in the EU by country 2022* | Statista. (n.d.). <https://www.statista.com/statistics/1076701/fake-news-frequency-europe/>

Tandoc Jr. Edson C, Wei Lim Zheng, Ling Rich, *Defining «Fake News». A Typology of Scholarly Definitions*, 2018, in *Digital Journalism*, vol. 6, nr. 2, DOI: 10.1080/21670811.2017.1360143, pp. 137-153.

Voicu Marian, *Matrioșka mincinoșilor. Fake News, manipulare, populism*, 2018, Humanitas, București.

Vuorikari, R., Kluzer, S. and Punie, Y., *DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens - With new examples of knowledge, skills and attitudes*, EUR 31006 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, ISBN 978-92-76-48882-8, doi:10.2760/115376, JRC128415

Wardle, Claire. *Understanding Information disorder - First Draft*. (2020, September 22). First Draft. <https://firstdraftnews.org:443/long-form-article/understanding-information-disorder/>

BBC – Homepage, n.d. <https://www.bbc.com/>.

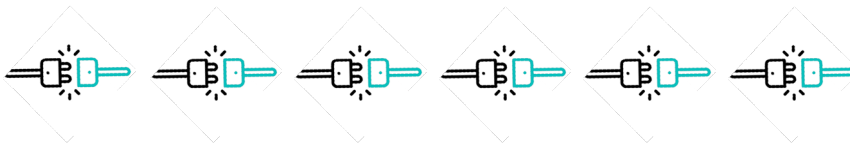
BBC News. *Fake News: Five French Election Stories Debunked*, n.d. <https://www.bbc.com/news/world-europe-39265777>.

BBC News. *Turkey Earthquake: The False Images Shared Online*, n.d. <https://www.bbc.com/news/64557407>.

Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary. "Dictionary by Merriam-Webster: America's Most-Trusted Online Dictionary," February 26, 2023. <https://www.merriam-webster.com/>.

EAVI. *Infographic: Beyond Fake News – 10 Types of Misleading News – Seventeen Languages - EAVI*. EAVI, July 26, 2017.

	<p>https://eavi.eu/beyond-fake-news-10-types-misleading-info/.</p> <p>Euronews. <i>Latest Breaking News Available as Free Video on Demand</i>, Euronews, February 26, 2023. https://www.euronews.com/.</p> <p>European Commission, <i>Press Corner</i>, n.d. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/home/en.</p> <p>Fact Checks Archive, Snopes.Com, February 24, 2023. https://www.snopes.com/fact-check/.</p> <p>FactCheck.org. <i>FactCheck.Org</i>, n.d. https://www.factcheck.org/.</p> <p>Faris. <i>How to Balance Your Media Diet</i>. Medium, January 17, 2020, https://artplusmarketing.com/how-to-balance-your-media-diet-a2140c0311ec.</p> <p>FEATURE <i>Public Libraries in the Age of Fake News</i>, Public Libraries Online, n.d. https://publiclibrariesonline.org/2017/01/feature-public-libraries-in-the-age-of-fake-news/.</p> <p>Forbes. n.d. https://www.forbes.com/.</p> <p>Google Images. n.d. https://images.google.com/.</p> <p>Holland Park Library Brisbane City Council, <i>Holland Park Library</i>, n.d., https://www.brisbane.qld.gov.au/things-to-see-and-do/council-venues-and-precincts/libraries/library-locations/holland-park-library.</p> <p>IFLA. <i>How To Spot Fake News; IFLA in the Post-Truth Society</i>, February 26, 2023. https://www.ifla.org/news/how-to-spot-fake-news-ifla-in-the-post-truth-society/.</p> <p>Truth or Fiction? <i>Truth or Fiction?</i>, n.d. https://www.truthorfiction.com.</p>
Furnizat de	Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț